

Austatud lugeja!

Nagu paljud teisedki institutsioonid, nii sai ka advokatuur äsja 100 aastaseks. Juubeliüritusel peetud kõnes märkis Eesti Vabariigi president muuhulgas ära selle, kuivõrd tänuväärsetel palju naisi on advokaatide hulgas. Tundsin end pisut puudutatuna – juba nii elementaarselt peab minu põlvkond naiste võrdsust meestega, et selle äranimetamine paneb kulmu kergitama.

Alles see oli, kui Eesti Vabariik sai esimese naissoost presidendi, Euroopa Komisjon tegi sama teoks sel suvel, eelduslikult lisandub peatselt Euroopa Keskpank. See on midagi palju enam kui võrdsus. Cicero ütleb oma raamatus „Kohustustest“, et heade loomupäraste eeldustega vaim soostub kuuletuma vaid tublile mehele. Selline olevat vaim, kellele on omane tõe uurimine ja selgitamine, lihtsus ja otsekoheus ning auvääruse poole püüdlemine. Kui meid valitseb just selline vaim, siis allutades end naise juhtimisele kõige kõrgemal tasemel, tunnistab ühiskond – tänapäeva parimaks meheks on naine.

Günger Grass küsib oma raamatus „Kammeljas“, et miks küll on nii, et feminism ei kujuta endast niivõrd naisena vabaks saamist, kui meheks saamist. Niisiis olukorras, kus meist kõigist on saanud „mehed“, kehtib aegade algusest tubli mehe kohta öeldu/kirjutatu tänapäeval ka naise suhtes. Olgem ainult suuremeelsed ja ärgem hakakem moraalifilosoofia kullavaramut kesksooliseks kirjutama.

Aga kas kehtib? Sest olgem ausad – naistest siiski mehi ei peaks tegema. Äkki on niisiis vastupidi, et tubli mehe väärtuste asemel hinnatakse tänapäeval midagi muud, midagi, millele naine oma olemuselt paremini vastab kui mees? Kas need uued väärtused on kõrgemad kui eelnevad, tubli mehe aegsed?

Käisin vaatamas R.A.A.A.M. teatri etendust „Juudit“. Kes seda Piibli-lugu ei teaks: vaenulikud väed piiravad linna, Juudit läheb vaenlase leeri ja tapab une pealt selle pealiku, naisest saab rahvuskangelane. Ja võrdluseks lugu Cicerolt. Kuningas Pyrrhos alustas sõda Rooma rahva vastu. Pyrrhose leerist saabus roomlaste laagrisse ülejooksik, kaasas pakkumine: tasu eest, niisama salaja, kui ta oli tulnud, läheb ta tagasi Pyrrhose juurde ja teeb talle mürgiga lõpu peale. Rooma väepealik lasi ülejooksiku Pyrrhose juurde tagasi viia ning see tegu pälvis senati heakskiidu. Niisiis väga põhimõtteline küsimus: kumb ühiskond oli oma väärtushinnangutes õigel teel?

Cicero vastus on siin ühene: „On ju asju, osalt nõnda rämpaseid, osalt nõnda häbistavaid, et tark ei soostuks neid korda saatma ka isamaa päästmise nimel. [...] [J]a riik ei soovigi, et neid tema pärast rakendatakse.“^{*1} Justkui selle elav tõestus oli Tammsaare Juudit, kes ise mõistis enda alatiseks hukka. Petuulia vanemad arvasid teisiti. Cicero oleks öelnud: häda neile ja nende rahvale ehk teisisõnu: küsimus väärtustest ei ole teoreetiline, see on nii praktiline kui üldse võimalik. Meie tänased väärtused määravad mitte ainult meie tänase, kui ka homse päeva. See on küsimus, kes me oleme ja mis meist saab.

Niisiis ei ole küsimus selles, kas juht on mees või naine, vaid küsimus on, milliseid väärtusi ta kannab. Mulle, nagu paljudele teistelegi, sümpatiseerivad tubli mehe väärtused: ausus, õiglus, heatahtlikkus, väarikus. Kui naine on suuteline neid kandma – mitte üksnes sõnades, vaid ka tegudes –, siis on ta mu enda poole võitnud ja ma suudan talle järgneda. Kui ei, siis on seda raske teha.

PS: mult on korra küsitud ametlikku arvamust ühe inimese sobivuse kohta teatud kõrgesse riigiametisse. Ühegi nimetatud väärtuse kohta ei küsitud ühtegi küsimust.

Katrin Prükk

¹ Marcus Tullius Cicero. Kohustustest. Tõlkinud Ilmar Vene. Ilmamaa 2007, lk 65.